

Підсумки діяльності страхових компаній за I квартал 2016 року

Ринок страхових послуг є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній станом на 31.03.2016 становила 352, у тому числі СК "life"¹ – 46 компаній, СК "non-life" – 306 компаній, (станом на 31.03.2015 – 385 компаній, у тому числі СК "life" – 55 компаній, СК "non-life" – 330 компаній). Кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення: так, станом на 31.03.2016 порівняно з аналогічною датою 2015 року, кількість компаній зменшилася на 33 СК.

У порівнянні з I кварталом 2015 року на 2 181,7 млн. грн. (35,8%) збільшився обсяг надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій² збільшився на 1 235,7 млн. грн. (24,7%). Збільшення валових страхових премій відбулося майже по всіх видах страхування, а саме: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка") (збільшення валових страхових платежів на 405,7 млн. грн. (24,5%)); страхування майна (збільшення валових страхових платежів на 342,4 млн. грн. (45,4%)); страхування фінансових ризиків (збільшення валових страхових платежів на 266,6 млн. грн. (47,9%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (збільшення валових страхових платежів на 204,5 млн. грн. (46,3%)); страхування відповідальності перед третіми особами (збільшення валових страхових платежів на 196,6 млн. грн. (88,4%)); страхування життя (збільшення валових страхових платежів на 192,9 млн. грн. (41,2%)); страхування вантажів та багажу (збільшення валових страхових платежів на 161,2 млн. грн. (23,8%)); медичне страхування (збільшення валових страхових платежів на 121,4 млн. грн. (22,6%)); страхування від нещасних випадків (збільшення валових страхових платежів на 120,2 млн. грн. (127,1%)); страхування медичних витрат (збільшення валових страхових платежів на 75,7 млн. грн. (93,5%)).

Питома вага чистих страхових премій у валових страхових преміях за I квартал 2016 року становила 75,3%, що на 6,7 в.п. менше в порівнянні з I кварталом 2015 року.

Протягом аналізованого періоду зменшилась кількість укладених договорів страхування на 17 104,0 тис. одиниць (або на 34,5%), при цьому на 12 640,9 тис. одиниць (69,8%) зменшилась кількість договорів з добровільного страхування, в тому числі: кількість укладених договорів страхування майна зменшилась на 820,0 тис. одиниць (54,1%); кількість укладених договорів страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ зменшилась на

¹ Скорочення: СК "Life" – страхові компанії, що здійснюють страхування життя, СК "non-Life" – страхові компанії, що здійснюють страхування видів, інших, ніж страхування життя.

² Чисті страхові премії (виплати) – розраховані як валові страхові премії (виплати) за мінусом частки страхових премій (виплат), які сплачуються перестраховикам-резидентам (компенсовані перестраховиками-резидентами).

6 954,4 тис. одиниць (92,8%); кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків зменшилась на 2 813,2 тис. одиниць (на 65,9%).

Обсяг валових страхових виплат/відшкодувань у порівнянні з I кварталом 2015 року збільшився на 403,6 млн. грн. (25,8%), обсяг чистих страхових виплат збільшився на 320,1 млн. грн. (20,8%). Зростання обсягів валових страхових виплат у I кварталі 2016 року мало місце у більшості основних системоутворюючих видах страхування: так, збільшилися валові страхові виплати з таких видів страхування, як: автострахування (збільшення валових страхових виплат на 124,1 млн. грн. (16,1%)) та медичне страхування (збільшення валових страхових виплат на 32,6 млн. грн. (11,1%)). Водночас, зменшилися валові страхові виплати зі страхування життя на 91,9 млн. грн. (46,3%), страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ на 7,9 млн. грн. (45,4%) та страхування майна на 6,1 млн.грн. (16,9%).

Рівень валових виплат у порівнянні з аналогічним періодом 2015 року зменшився на 1,8 в.п. та становив 23,8%.

Високий рівень валових та чистих страхових виплат спостерігається з медичного страхування – 49,8% та 57,2%, за видами добровільного особистого страхування – 37,3% та 40,5%, з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 39,2% та 40,1% відповідно.

Операції вихідного перестрахування у I кварталі 2016 року у порівнянні з аналогічним періодом 2015 року збільшилися з 1 613,1 млн. грн. до 3 212,6 млн. грн. за рахунок збільшення на 946,0 млн. грн. (86,2%) перестрахування в середині країни та збільшення на 1 169,3 млн. грн. (126,7%) операцій з перестрахування із страховиками-нерезидентами.

Страхові резерви станом на 31.03.2016 зросли на 2 092,8 млн. грн. (12,6%) у порівнянні з аналогічною датою 2015 року, при цьому технічні резерви – на 1 146,4 млн. грн. (11,1%), а резерви зі страхування життя – на 946,3 млн. грн. (15,0%).

Страхові резерви станом на 31.03.2016 зросли на 16,1% у порівнянні з аналогічною датою 2015 року, при цьому технічні резерви – на 9,2%, а резерви зі страхування життя – на 29,8%.

У порівнянні з аналогічною датою 2016 року зменшилися такі показники, як загальні активи страховиків на 9 918,4 млн. грн. (15,6%); активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів – 4 478,1 млн. грн. (11,7%) та обсяг сплачених статутних капіталів – 1 459,6 млн. грн. (10,1%).

Основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка

	I кв. 2015	I кв. 2016	Темпи приросту I кв. 2016/ I кв. 2015	
			млн. грн.	%
Кількість договорів страхування, укладених протягом звітного періоду, тис. одиниць				
Кількість договорів, крім договорів з обов’язкового страхування від нещасних випадків на транспорті, у тому числі:	21 201,0	7 654,5	-	-63,9
- зі страхувальниками – фізичними особами	19 496,5	7 002,7	-	-64,1
Кількість договорів з обов’язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті	28 304,1	24 746,6	-	-12,6
Страхова діяльність, млн. грн.				
Валові страхові премії	6 092,2	8 273,9	2 181,7	35,8
Валові страхові виплати	1 561,7	1 965,3	403,6	25,8
Рівень валових виплат, %	25,6	23,8%	-	-
Чисті страхові премії	4 994,9	6 230,6	1 235,7	24,7
Чисті страхові виплати	1 539,9	1 860,0	320,1	20,8
Рівень чистих виплат, %	30,8	29,9%	-	-
Перестраховування, млн. грн.				
Сплачено на перестраховування, у тому числі:	1 613,1	3 212,6	1 599,5	99,2
- перестраховикам-резидентам	1 097,3	2 043,3	946,0	86,2
- перестраховикам-нерезидентам	515,8	1 169,3	653,5	126,7
Виплати, компенсовані перестраховиками, у тому числі:	245,9	222,9	-23,0	-9,4
- перестраховиками-резидентами	21,8	105,3	83,5	383,0
- перестраховиками-нерезидентами	224,1	117,6	-106,5	-47,5
Отримані страхові премії від перестраховувальників-нерезидентів	7,5	8,6	1,1	14,7
Виплати, компенсовані перестраховувальникам-нерезидентам	0,5	0,9	0,4	80,0
Страхові резерви, млн. грн.				
Обсяг сформованих страхових резервів	16 575,7	18 668,5	2 092,8	12,6
- резерви зі страхування життя	6 288,1	7 234,4	946,3	15,0
- технічні резерви	10 287,7	11 434,1	1 146,4	11,1
Активи страховиків та статутний капітал, млн. грн.				
Загальні активи страховиків (згідно з формою 1 (П(С)БО 2))	63 454,3	53 535,9	-9 918,4	-15,6
Активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів	38 428,2	33 950,1	-4 478,1	-11,7
Обсяг сплачених статутних капіталів	14 403,8	12 944,2	-1 459,6	-10,1

Кількість страхових компаній

Кількість страхових компаній (СК) станом на 31.03.2016 становила 352, з яких 46 СК зі страхування життя (СК "Life") та 306 СК, що здійснювали види страхування, інші, ніж страхування життя (СК "non-Life"). Станом на 31.03.2016 в порівнянні з аналогічним періодом 2015 року кількість страхових компаній зменшилась на 33 СК.

Таблиця 2

Кількість страхових компаній

Кількість страхових компаній	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015	На кінець кварталу	
			I кв.2015	I кв.2016
Загальна кількість	382	361	385	352
в т.ч. СК "non-Life"	325	312	330	306
в т.ч. СК "Life"	57	49	55	46

Страхові премії

Валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестраховуванні ризиків від страхувальників та перестраховувальників за I квартал 2016 року, становили **8 273,9 млн. грн.**, з них:

2 723,2 млн. грн. (32,9%) – що надійшли від фізичних осіб;

5 550,7 млн. грн. (67,1%) – що надійшли від юридичних осіб.

За I квартал 2015 року загальна (валова) сума страхових премій, отриманих страховиками, становила **6 092,2 млн. грн.**, з них:

2 217,0 млн. грн. (36,4%) – що надійшли від фізичних осіб;

3 875,2 млн. грн. (63,6%) – що надійшли від юридичних осіб.

За I квартал 2016 року сума отриманих страховиками валових премій з видів страхування, інших, ніж страхування життя становила **7 612,8 млн. грн.** (або 92,0% від загальної суми страхових премій), а зі страхування життя – **661,1 млн. грн.** (або 8,0% від загальної суми страхових премій).

Чисті страхові премії за I квартал 2016 року становили **6 230,6 млн. грн.**, що становить 75,3% від валових страхових премій. Чисті страхові премії за I квартал 2015 року становили **4 994,9 млн. грн.**, або 82,0% від валових страхових премій.

Обсяги валових страхових премій за I квартал 2016 року збільшилися порівняно з I кварталом 2015 року на 35,8%, чисті страхові премії збільшилися на 24,7%.

Концентрація страхового ринку за надходженнями валових страхових премій станом на 31.03.2016 представлена в таблиці 3.

Страхові премії за видами страхування за I квартал 2015 – 2016 рр. (обсяги, структура та темпи приросту) наведено в таблиці 4 та на рис. 2, 3, 4.

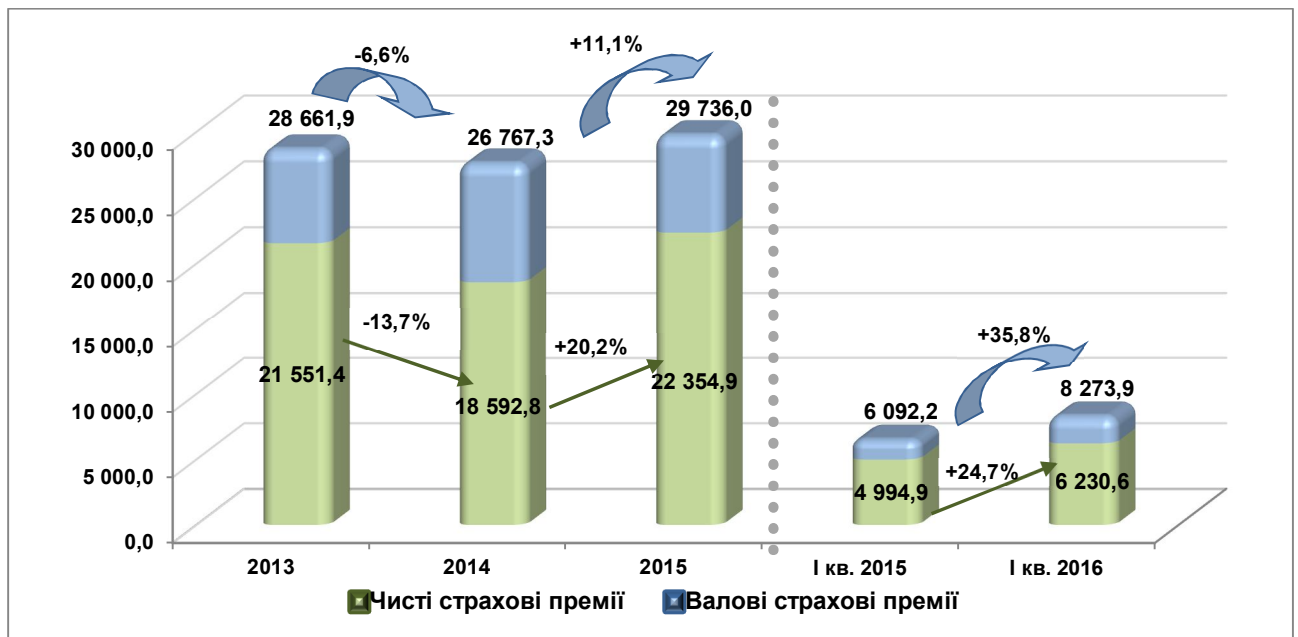

Рис. 1. Динаміка страхових премій за 2013 – 2015 рр., I кв. 2016 р. (млн. грн.)

Таблиця 3

Концентрація страхового ринку за I квартал 2016 року

Перші (Тор)	страхування "Life"		страхування "non-Life"		
	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Кількість СК, які більше 50% страхових премій отримали від перестраховувальників
Тор 3	279,7	42,3	1 706,3	22,4	3
Тор 10	578,6	87,5	3 656,2	48,0	4
Тор 20	655,7	99,2	5 162,3	67,8	6
Тор 50	661,1	100,0	6 779,1	89,0	7
Тор 100	х	х	7 460,1	98,0	8
Тор 200	х	х	7 612,2	100,0	9
Всього по ринку	661,1	100,0	7 612,8	100,0	13

Можна констатувати, що незважаючи на значну кількість компаній, фактично на страховому ринку основну частку валових страхових премій – 98,0% – акумулюють 100 СК "non-Life" (32,7% всіх СК "non-Life") та 99,2% – 20 СК "Life" (43,5% всіх СК "Life").

По ринку страхування життя Індекс Герфіндаля – Гіршмана (ННІ) склав 974,53 (у I кварталі 2015 року – 994,07), по ринку ризикових видів страхування становив 344,70 (у I кварталі 2015 року – 204,43). В цілому по страховому ринку індекс Герфіндаля – Гіршмана склав 298,04 (у I кварталі 2015 року – 180,09).

Дані свідчать, що в I кварталі 2016 року на ринку видів страхування інших, ніж страхування життя, мав місце значний рівень конкуренції (ННІ в 3 рази менше 1000), в той час як на ринку страхування життя наявна помірна монополізація.

Таблиця 4

Страхові премії за видами страхування за I квартал 2015 – 2016 рр. (обсяги, структура та темпи приросту)

Види страхування	Страхові премії, млн. грн.				Структура страхових премій				Темпи приросту страхових премій	
	Валові		Чисті		Структура валових страхових премій		Структура чистих страхових премій		валових премій	чистих премій
	I кв. 2015 р.	I кв. 2016 р.	I кв. 2015 р.	I кв. 2016 р.	I кв. 2015 р.	I кв. 2016 р.	I кв. 2015 р.	I кв. 2016 р.	I кв. 2016 р./ I кв. 2015 р.	I кв. 2016 р./ I кв. 2015 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страхування життя	468,2	661,1	468,2	650,1	7,7%	8,0%	9,4%	10,4%	41,2%	38,9%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	5 624,0	7 612,8	4 526,7	5 580,5	92,3%	92,0%	90,6%	89,6%	35,4%	23,3%
Добровільне особисте страхування	797,2	1 111,7	784,9	1 023,2	13,1%	13,4%	15,7%	16,4%	39,5%	30,4%
Добровільне майнове страхування	3 458,8	4 645,5	2 478,6	2 948,6	56,8%	56,1%	49,6%	47,3%	34,3%	19,0%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	557,1	823,7	362,3	388,9	9,1%	10,0%	7,3%	6,2%	47,9%	7,3%
Добровільне страхування відповідальності	274,1	479,0	232,7	331,2	4,5%	5,8%	4,7%	5,3%	74,8%	42,3%
Недержавне обов'язкове страхування	1 093,9	1 376,6	1 030,5	1 277,5	18,0%	16,6%	20,6%	20,5%	25,8%	24,0%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	844,2	1 084,0	800,7	994,1	13,9%	13,1%	16,0%	16,0%	28,4%	24,2%
Державне обов'язкове страхування	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ВСЬОГО (всі види страхування)	6 092,2	8 273,9	4 994,9	6 230,6	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	35,8%	24,7%

Рис. 2. Структура валових страхових премій станом на 31.03.2015 та 31.03.2016

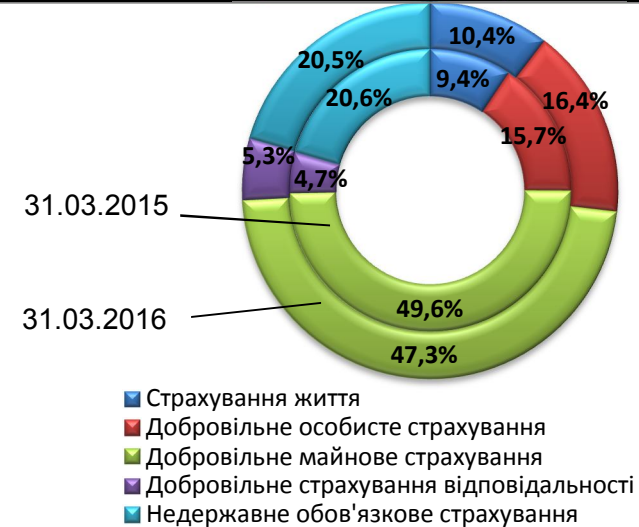

Рис. 3. Структура чистих страхових премій станом на 31.03.2015 та 31.03.2016

Динаміка страхових премій за мінусом частки страхових премій, сплачених перестраховикам-резидентам, за I квартал 2015-2016 рр. представлена в таблиці 5.

Таблиця 5

Структура чистих страхових премій за I квартал 2015-2016 рр.

Види страхування	I кв. 2015	I кв. 2016	Темпи приросту I кв. 2016/ I кв. 2015	
	млн. грн.		млн. грн.	%
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка")	1 545,4	1 903,0	357,6	23,1
Страхування майна	510,4	653,8	143,4	28,1
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	534,5	650,1	115,6	21,6
Страхування життя	468,2	650,1	181,9	38,9
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	322,8	425,0	102,2	31,7
Страхування фінансових ризиків	362,3	388,9	26,6	7,3
Страхування вантажів та багажу	387,6	362,5	-25,1	-6,5
Страхування відповідальності перед третіми особами	186,1	273,7	87,6	47,1
Авіаційне страхування	155,0	215,3	60,3	38,9
Страхування від нещасних випадків	86,0	157,5	71,5	83,1
Страхування медичних витрат	79,0	134,0	55,0	69,6
Страхування кредитів	79,7	119,3	39,6	49,7
Страхування від нещасних випадків на транспорті	15,4	15,4	0,0	0,0
Інші види страхування	262,5	282,0	19,5	7,4
Всього	4 994,9	6 230,6	1 235,7	24,7

Приріст чистих страхових премій у I кварталі 2016 року (+24,7%) відбувся по більшості видів страхування, зокрема за рахунок суттєвого збільшення надходжень платежів з автострахування (+23,1%), страхування життя (+38,9%), страхування майна (+28,1%), медичного страхування (+21,6%), страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (31,7%), страхування відповідальності перед третіми особами (+47,1%), страхування від нещасних випадків (+83,1%). Водночас, спад чистих страхових премій спостерігався зі страхування вантажів та багажу (-6,5%).

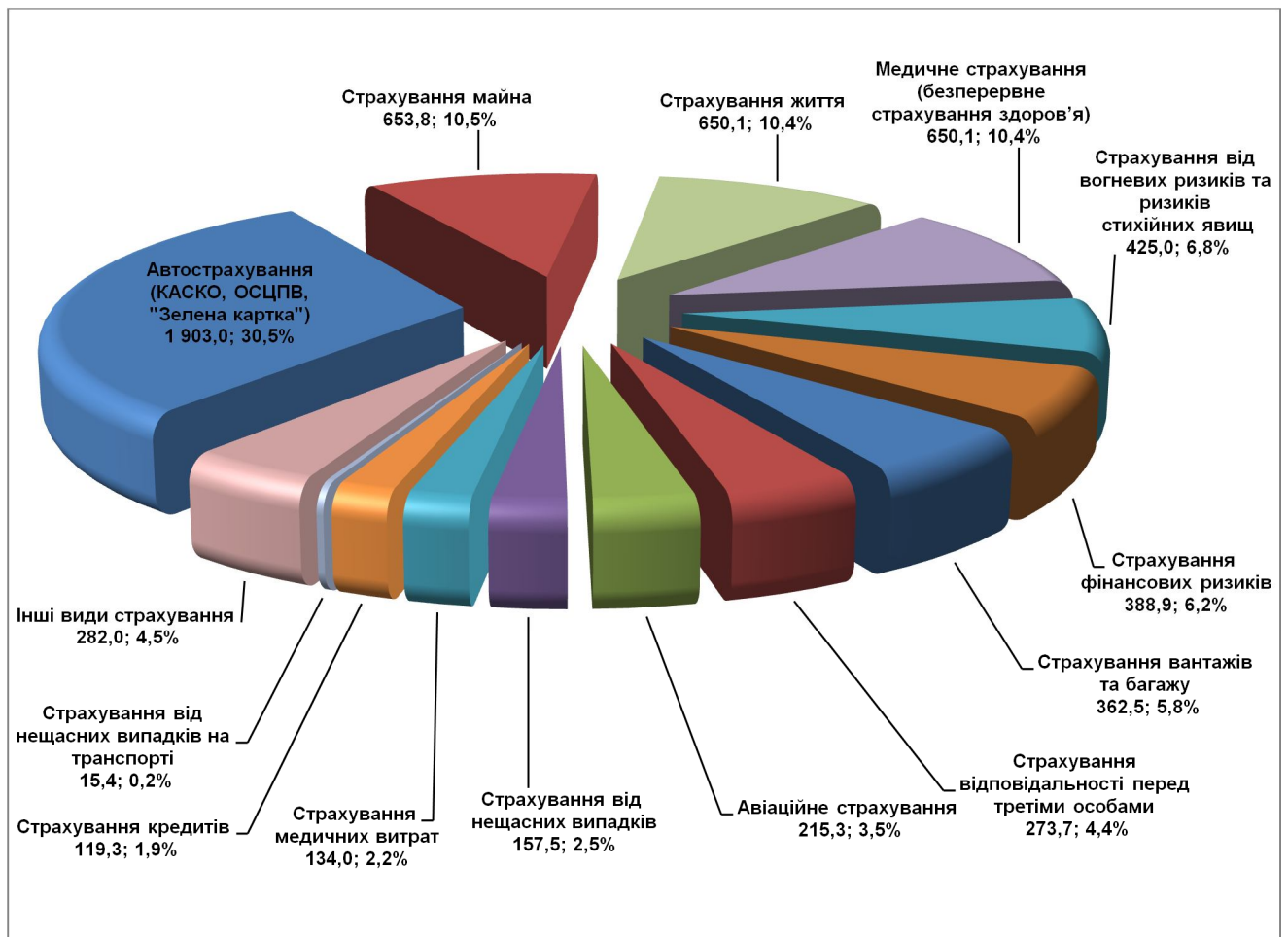

Рис. 4. Структура чистих страхових премій за видами страхування станом на 31.03.2016 (млн. грн.)

У структурі страхових премій за мінусом частки страхових премій, сплачених перестраховикам-резидентам, за видами страхування станом на 31.03.2016 найбільша питома вага належить таким видам страхування, як: автостраховання (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 1 903,0 млн. грн. (або 30,5%) (станом на 31.03.2015 даний показник становив 1 545,4 млн. грн. (або 30,9%)); страхування майна 653,8 млн. грн. (10,5%) (станом на 31.03.2015 даний показник становив 510,4 млн. грн. (або 10,2%)); страхування життя – 650,1 млн. грн. (або 10,4%) (станом на 31.03.2015 – 468,2 млн. грн. (або 9,4%)); медичне страхування (безперервне страхування здоров'я) – 650,1 млн. грн. (або 10,4%) (станом на 31.03.2015 – 534,5 млн. грн. (або 10,7%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – 425,0 млн. грн. (або 6,8%) (станом на 31.03.2015 – 322,8 млн. грн. (або 6,5%)); страхування фінансових ризиків – 388,9 млн. грн. (або 6,2%) (станом на 31.03.2015 – 362,3 млн. грн. (або 7,3%)); страхування вантажів та багажу – 362,5 млн. грн. (або 5,8%) (станом на 31.03.2015 – 387,6 млн. грн. (або 7,8%)); страхування відповідальності перед третіми особами – 273,7 млн. грн. (або 4,4%) (станом на 31.03.2015 – 186,1 млн. грн. (або 3,7%)).

Перерозподіл у структурі чистих страхових премій станом на 31.03.2016 порівняно з аналогічним періодом 2015 року відбувся на користь таких видів страхування, як: автострахування (з 9,4% до 10,4%), страхування від нещасних випадків (з 1,7% до 2,5%), страхування відповідальності перед третіми особами (з 3,7% до 4,4%). При цьому, у структурі чистих страхових премій відбулося зменшення з наступних видів страхування: страхування вантажів та багажу (з 7,8% до 5,8%), страхування фінансових ризиків (з 7,3% до 6,2%), автострахування (з 30,9% до 30,4%).

Страхові виплати/відшкодування

Розмір валових страхових виплат за I квартал 2016 року становив **1 965,3 млн. грн.**, у тому числі з видів страхування, інших, ніж страхування життя – **1 858,7 млн. грн.** (або 94,6%), зі страхування життя – **106,6 млн. грн.** (або 5,4%).

Валові страхові виплати за I квартал 2016 року збільшилися на 25,8% (до 1 965,3 млн. грн.) порівняно з I кварталом 2015 року, чисті страхові виплати збільшилися на 20,8% і становили 1 860,0 млн. грн.

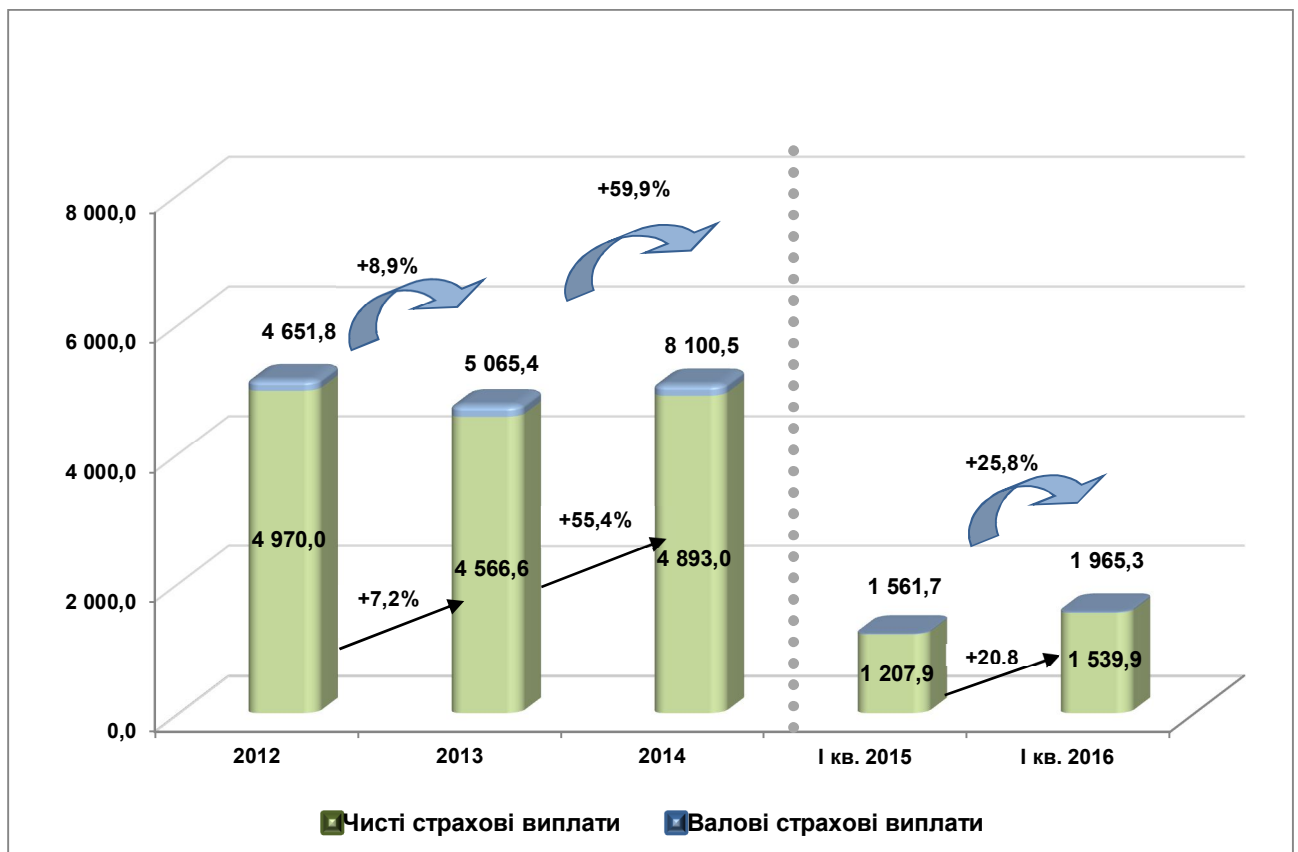

Рис. 5. Динаміка страхових виплат за 2013 – 2015 рр., I кв. 2016 р. (млн. грн.)

Страхові виплати в розрізі видів страхування за I квартал 2015 – 2016 рр. (обсяги, структура та темпи приросту) наведено в таблиці 6 та на рис. 6, 7, 8.

Таблиця 6

Страхові виплати за видами страхування за I квартал 2015 – 2016 рр. (обсяги, структура та темпи приросту)

Види страхування	Страхові виплати, млн. грн.				Структура страхових виплат				Темпи приросту страхових виплат	
	Валові		Чисті		Структура валових виплат		Структура чистих виплат		Валових виплат	Чистих виплат
	I кв. 2015 р.	I кв. 2016 р.	I кв. 2015 р.	I кв. 2016 р.	I кв. 2015 р.	I кв. 2016 р.	I кв. 2015 р.	I кв. 2016 р.	I кв. 2016 р./ I кв. 2015 р.	I кв. 2016 р./ I кв. 2015 р.
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страховання життя	198,5	106,6	198,5	106,6	12,7%	5,4%	12,9%	5,7%	-46,3%	-46,3%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	1 363,2	1 858,7	1 341,4	1 753,4	87,3%	94,6%	87,1%	94,3%	36,3%	30,7%
Добровільне особисте страхування	359,3	414,8	358,7	414,6	23,0%	21,1%	23,3%	22,3%	15,4%	15,6%
Добровільне майнове страхування	693,9	993,3	681,8	915,2	44,4%	50,5%	44,3%	49,2%	43,1%	34,2%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	103,0	349,8	102,0	277,8	6,6%	17,8%	6,6%	14,9%	239,6%	172,4%
Добровільне страхування відповідальності	8,7	21,0	8,7	20,9	0,6%	1,1%	0,6%	1,1%	141,4%	140,2%
Недержавне обов'язкове страхування	301,3	429,6	292,2	402,7	19,3%	21,9%	19,0%	21,7%	42,6%	37,8%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	288,6	425,0	279,5	398,6	18,5%	21,6%	18,2%	21,4%	47,3%	42,6%
Державне обов'язкове страхування	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ВСЬОГО (всі види страхування)	1 561,7	1 965,3	1 539,9	1 860,0	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	25,8%	20,8%

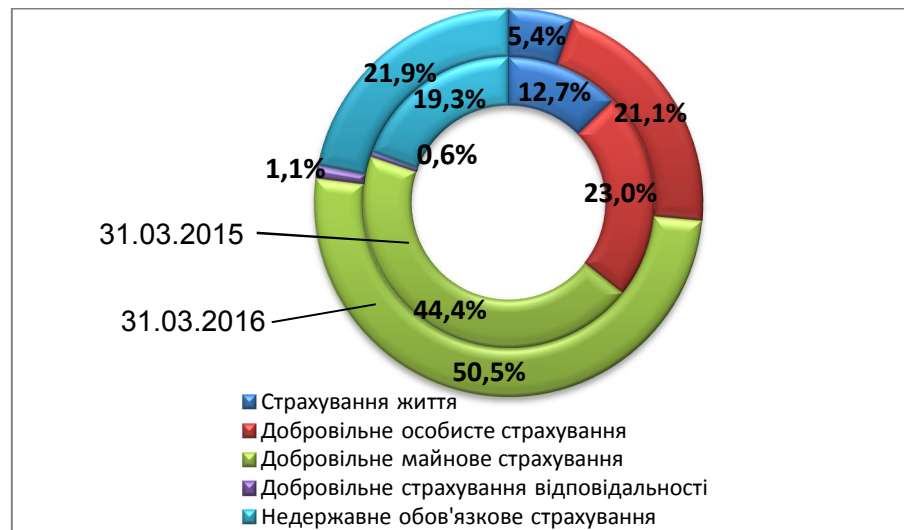

Рис. 6. Структура валових страхових виплат станом на 31.03.2015 та 31.03.2016

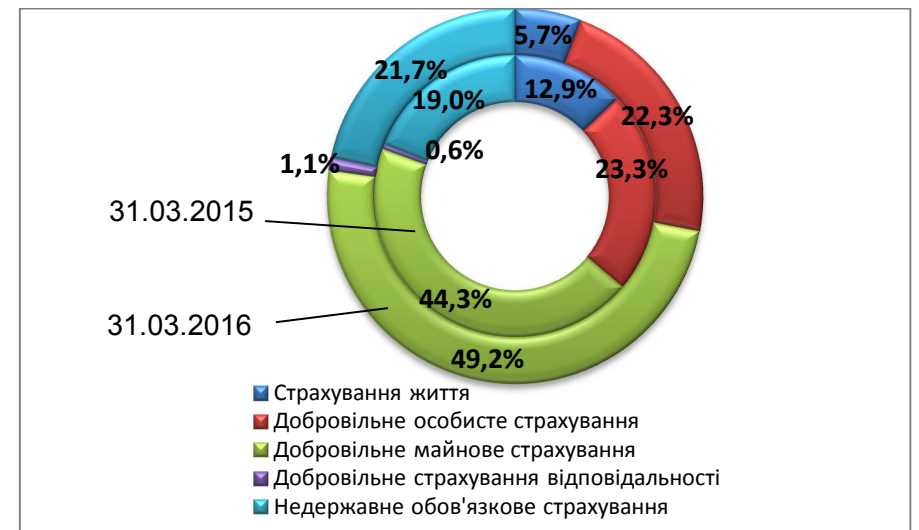

Рис. 7. Структура чистих страхових виплат станом на 31.03.2015 та 31.03.2016

Динаміка чистих страхових виплат за I квартал 2015-2016 рр. представлена в таблиці 7.

Таблиця 7

**Динаміка чистих страхових виплат за основними видами страхування
за I квартал 2015-2016 рр.**

Види страхування	I кв. 2015 р.	I кв. 2016 р.	Темпи приросту I кв. 2016/ I кв. 2015	
	млн. грн.		млн. грн.	%
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка")	757,4	865,0	107,6	14,2
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	294,2	327,2	33,0	11,2
Страхування фінансових ризиків	102,0	277,8	175,8	172,4
Страхування кредитів	21,1	125,1	104,0	492,9
Страхування життя	198,5	106,6	-91,9	-46,3
Страхування медичних витрат	38,1	50,3	12,2	32,0
Страхування майна	31,8	30,2	-1,6	-5,0
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	17,3	9,2	-8,1	-46,8
Інші види страхування	79,5	68,6	-10,9	-13,7
Всього	1 539,9	1 860,0	320,1	20,8

Зростання обсягів чистих страхових виплат у I кварталі 2016 року мало місце у більшості основних системоутворюючих видах страхування, водночас, виплати у страхуванні життя, страхуванні від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ та страхуванні майна зменшилися.

Збільшення чистих страхових виплат у I кварталі 2016 року (+20,8%) відбулося за рахунок суттєвого збільшення чистих страхових виплат за договорами страхування фінансових ризиків на 175,8 млн. грн., автострахування – 107,6 млн. грн. та страхування кредитів – 104,0 млн. грн.

Структуру страхових виплат (відшкодувань) за мінусом частки страхових виплат, компенсованих перестраховиками-резидентами, за видами страхування за I квартал 2016 року зображено на рис. 8.

У структурі чистих страхових виплат станом на 31.03.2016 найбільша питома вага страхових виплат припадає на такі види страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 865,0 млн. грн. (або 46,5%) (станом на 31.03.2015 даний показник становив 757,4 млн. грн. (або 49,2%)); частка медичного страхування (безперервне страхування здоров'я) становить 327,2 млн. грн. (або 17,6%) (станом на 31.03.2015 –

294,2 млн. грн. (або 19,1%)); страхування фінансових ризиків – 277,8 млн. грн. (або 14,9%) (станом на 31.03.2015 – 102,0 млн. грн. (або 6,6%)); страхування кредитів – 125,1 млн. грн. (або 6,7%) (станом на 31.03.2015 – 21,1 млн. грн. (або 1,4%)); страхування життя – 106,6 млн. грн. (або 5,7%) (станом на 31.03.2015 – 198,5 млн. грн. (або 12,9%)).

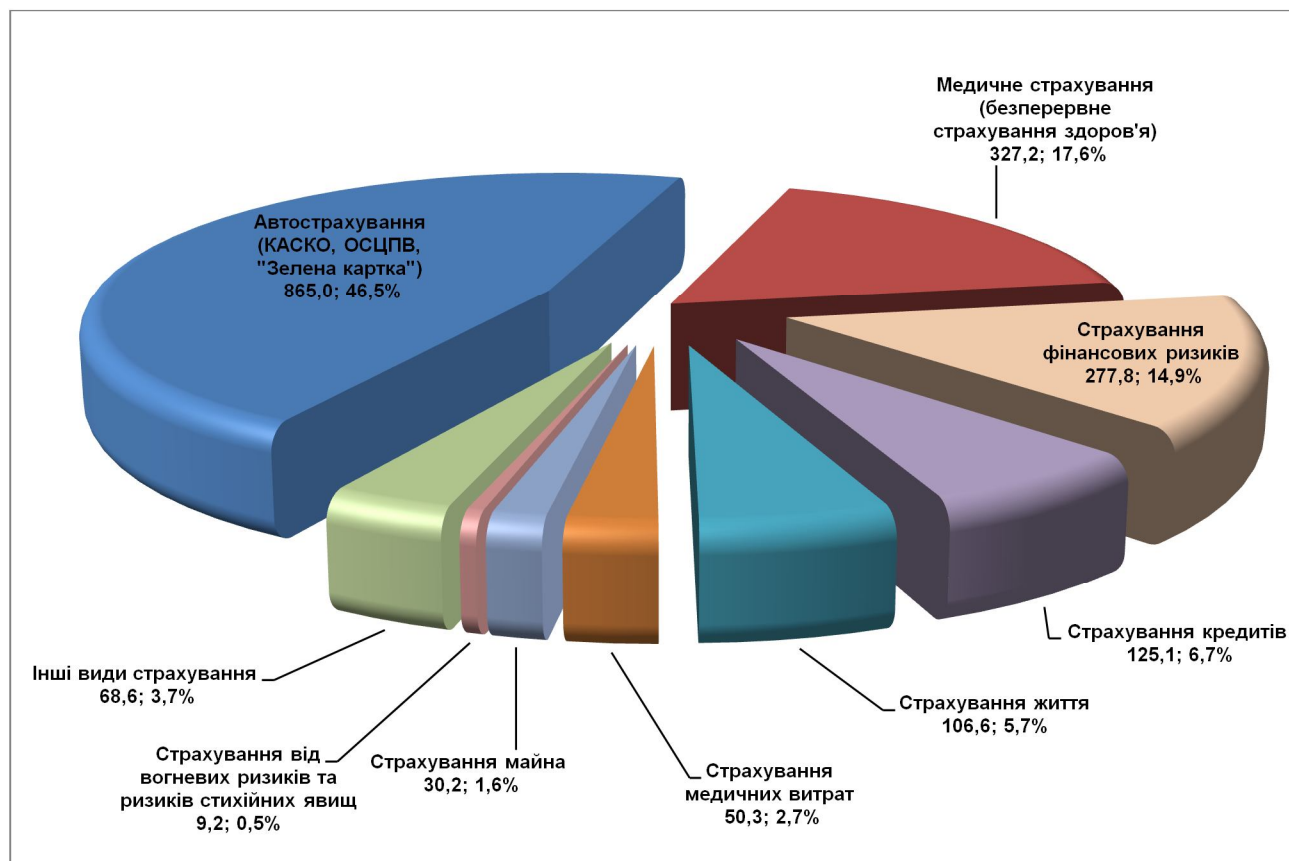

Рис. 8. Структура чистих страхових виплат за видами страхування станом на 31.03.2016 (млн. грн.)

Структура чистих страхових виплат у I кварталі 2016 року перерозподілилася на користь страхування фінансових ризиків (з 6,6% до 14,9%) та страхування кредитів (з 1,4% до 6,7%) за рахунок зменшення частки страхування життя (з 12,9% до 5,7%), автострахування (з 49,2% до 46,5%), медичного страхування (з 19,1% до 17,6%).

Рівень страхових виплат за видами страхування

Рівень валових страхових виплат (відношення валових страхових виплат до валових страхових премій) станом на 31.03.2016 становив 23,8% (таблиця 8).

Високий рівень валових страхових виплат (більше за загальний по ринку) спостерігався за такими видами страхування: з медичного страхування – 49,8% (станом на 31.03.2015 – 55,0%), страхування фінансових ризиків – 42,5% (станом на 31.03.2015 – 18,5%), добровільного особистого страхування – 37,3% (станом на 31.03.2015 – 45,1%), обов'язкового страхування цивільної

відповідальності власників транспортних засобів – 39,2% (станом на 31.03.2015 – 34,2%).

Таблиця 8

Рівень страхових виплат за видами страхування

Види страхування	Рівень страхових виплат			
	валових виплат		чистих виплат	
	Станом на 31.03.2015	Станом на 31.03.2016	Станом на 31.03.2015	Станом на 31.03.2016
Страхування життя	42,4%	16,1%	42,4%	16,4%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	24,2%	24,4%	29,6%	31,4%
Добровільне особисте страхування	45,1%	37,3%	45,7%	40,5%
Добровільне майнове страхування	20,1%	21,4%	27,5%	31,0%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	18,5%	42,5%	28,2%	71,4%
Добровільне страхування відповідальності	3,2%	4,4%	3,7%	6,3%
Недержавне обов'язкове страхування	27,5%	31,2%	28,4%	31,5%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	34,2%	39,2%	34,9%	40,1%
ВСЬОГО (всі види страхування)	25,6%	23,8%	30,8%	29,9%

Рівень чистих страхових виплат (відношення чистих страхових виплат до чистих страхових премій) станом на 31.03.2016 становив 29,9% (станом на 31.03.2015 – 30,8%). Високий рівень чистих страхових виплат станом на 31.03.2016 спостерігався за видами добровільного особистого страхування – 40,5%, з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 40,1% та за видами добровільного майнового страхування – 31,0% (в тому числі зі страхування фінансових ризиків – 71,4%).

Рівень чистих страхових виплат та чисті страхові виплати за видами страхування за I квартал 2016 року в порівнянні з I кварталом 2015 року наведено у таблиці 9.

Рівень чистих страхових виплат із страхування кредитів станом на 31.03.2016 збільшився на 78,4 в.п. до рівня 104,9%; рівень чистих страхових виплат із страхування фінансових ризиків збільшився на 43,2 в.п. до рівня 71,4%; рівень чистих страхових виплат зі страхування наземного транспорту (КАСКО) зменшився на 12,9 в. п. до рівня 51,3%; рівень чистих страхових виплат з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) збільшився на 2,5 в.п. до рівня 43,4%; рівень чистих страхових виплат зі страхування медичних витрат

зменшився на 10,7 в.п. до рівня 37,5%; рівень чистих страхових виплат зі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів («Зелена картка») збільшився на 13,7 в.п. до рівня 29,6%; рівень чистих страхових виплат із страхування життя зменшився на 26,0 в.п. до рівня 16,4%; рівень чистих страхових виплат із страхування майна зменшився на 1,6 в.п. до рівня 4,6%. Досить високим залишається рівень чистих виплат з медичного страхування (50,3%).

Таблиця 9

Рівень чистих страхових виплат та чисті страхові виплати за видами страхування за I квартал 2015–2016 рр.

Види страхування	Чисті страхові виплати, млн. грн.		Рівень чистих страхових виплат, (%)	
	I кв. 2015 р.	I кв. 2016 р.	Станом на 31.03.2015	Станом на 31.03.2016
Страхування кредитів (у тому числі відповідальності позичальника за непогашення кредиту)	21,1	125,1	26,5%	104,9%
Страхування фінансових ризиків	102	277,8	28,2%	71,4%
Страхування наземного транспорту ("КАСКО")	477,9	466,4	64,2%	51,3%
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	294,2	327,2	55%	50,3%
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВ)	249	328,2	40,9%	43,4%
Страхування медичних витрат	38,1	50,3	48,2%	37,5%
Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів ("Зелена картка")	30,5	70,4	15,9%	29,6%
Страхування життя	198,5	106,6	42,4%	16,4%
Страхування майна	31,8	30,2	6,2%	4,6%
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	17,3	9,2	5,4%	2,2%
Інші види страхування	79,5	68,6	7,3%	5,3%

Страхування фізичних осіб

Від страхувальників-фізичних осіб за I квартал 2016 року надійшло **2 723,2 млн. грн.** валових страхових премій, що на 22,8% більше, ніж за аналогічний період 2015 року.

Структура валових страхових премій, які надійшли від фізичних осіб за I квартал 2016 року:

2 122,6 млн. грн. – за видами страхування, іншими, ніж страхування життя (на 19,1% більше, ніж за аналогічний період 2015 року);

600,6 млн. грн. – за видом страхування життя (на 38,0% більше, ніж за аналогічний період 2015 року).

Страхові виплати страхувальникам-фізичним особам за I квартал 2016 року становили **894,7 млн. грн.** (45,5% від загальних валових виплат), що на 1,7% більше, ніж за відповідний період 2015 року.

Рівень валових страхових виплат фізичним особам (відношення страхових виплат до страхових премій) станом на 31.03.2016 становив 32,9%, що на 6,8 в. п. менше, ніж станом на 31.03.2015 (див. рис. 9).

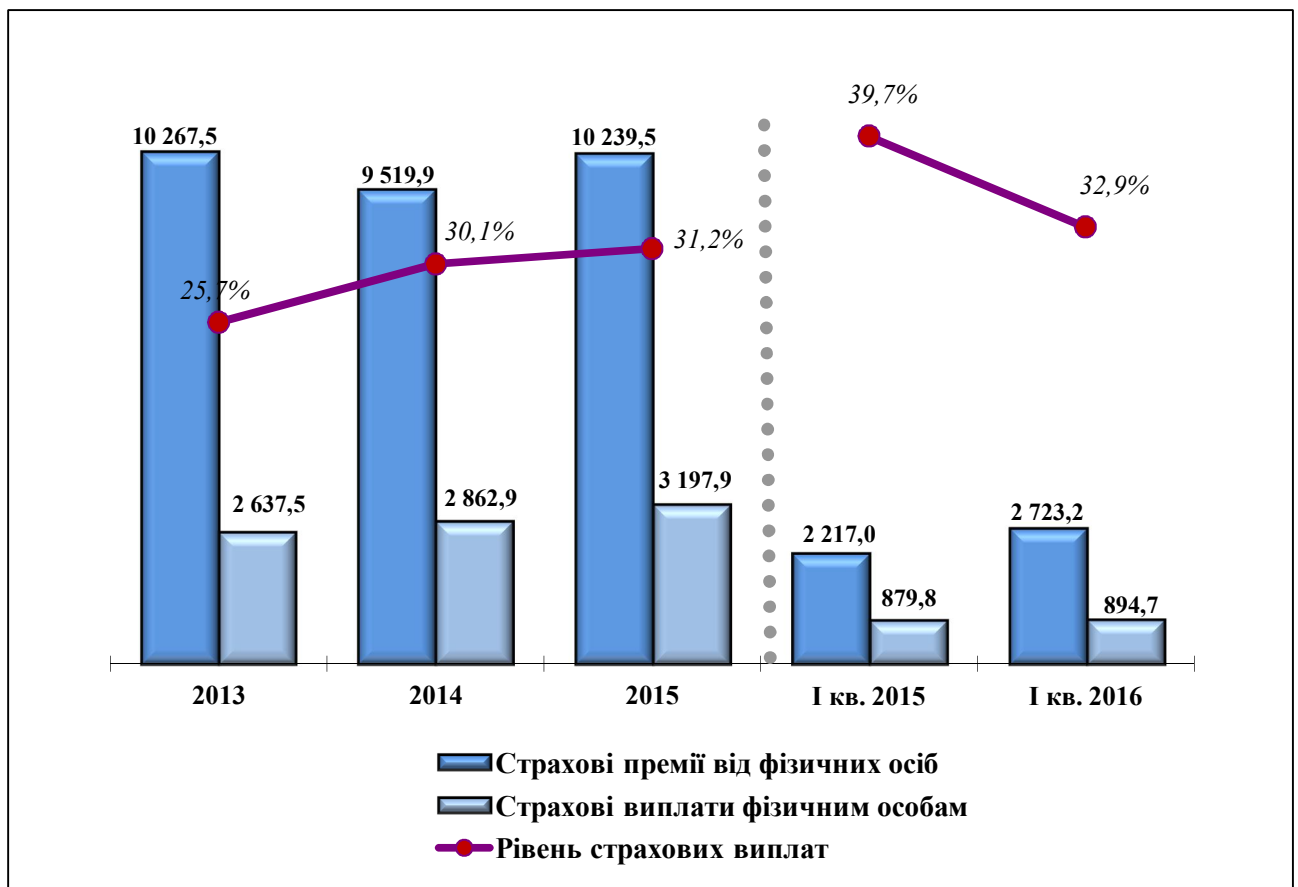

Рис. 9. Динаміка страхових платежів, виплат та рівня страхових виплат у секторі страхування фізичних осіб за 2013 – 2015 рр., I кв. 2016 р. (млн. грн.)

Структура страхових платежів та страхових виплат при страхуванні фізичних осіб станом на 31.03.2016 має такий вигляд:

– **23,1%** всіх страхових премій від громадян становили премії від страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **628,3 млн. грн.**, що на 127,1 млн. грн. (або на 25,4%) більше в порівнянні з відповідною датою 2015 року; від страхування наземного транспорту (КАСКО) надійшло **512,2 млн. грн.** (або **18,8%** всіх страхових премій від громадян), що на 70,0 млн. грн. (або на 15,8%) більше в порівнянні з відповідною датою 2015 року; від страхування життя надійшло **600,6 млн. грн.** (або **22,1%** всіх страхових премій від громадян), що на 165,4 млн. грн. (або на 38,0%) більше в порівнянні з відповідною датою 2015 року; від медичного страхування (безперервне страхування здоров'я) – **238,9 млн. грн.** (або **8,8%** всіх страхових премій від громадян), що на 52,5 млн. грн. (або на 28,2%) більше в порівнянні з відповідною датою 2015 року; від страхування від нещасних випадків – **147,6 млн. грн.** (або **5,4%** всіх страхових премій від громадян), що на 55,2 млн. грн. (або на 59,7%) більше в порівнянні з відповідною датою 2015 року;

– основна частина страхових виплат (**30,4%**) здійснена за договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **271,9 млн. грн.**, що на 78,3 млн. грн. (або на 40,4%) більше в порівнянні з відповідною датою 2015 року; частина страхових виплат (**28,8%**), здійснена за договорами страхування наземного транспорту (КАСКО), становить **257,8 млн. грн.**, що на 20,0 млн. грн. (або на 7,2%) менше в порівнянні з відповідною датою 2015 року; страхові виплати в сумі **95,9 млн. грн.** (10,7%) виплачено зі страхування життя, що на 94,7 млн. грн. (або на 49,7%) менше в порівнянні з відповідною датою 2015 року; за медичним страхуванням фізичним особам було виплачено **149,2 млн. грн.** (або **16,7%** від загального розміру страхових виплат/відшкодувань страхувальникам-фізичним особам), що на 8,8 млн. грн. (або на 6,3%) більше в порівнянні з відповідною датою 2015 року.

Рівень страхових виплат за договорами страхування наземного транспорту (КАСКО), укладеними зі страхувальниками – фізичними особами, станом на кінець I кварталу 2016 року становив 50,3%, за договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – 43,3%, за медичним страхуванням – 62,5%.

Кількість укладених договорів страхування з фізичними особами за підсумками I кварталу 2016 року зазнала, зокрема, таких змін:

– кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків на транспорті збільшилася на 901,6 тис. одиниць (до 17 144,4 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на кінець I кварталу 2015 року;

– кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків зменшилась на 2 813,9 тис. одиниць (до 1 415,0 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на кінець I кварталу 2015 року;

– кількість укладених договорів страхування майна зменшилась на 791,7 тис. одиниць (до 674,4 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на кінець I кварталу 2015 року;

– кількість укладених договорів страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ зменшилася на 6 927,1 тис. одиниць (до 529,6 тис. одиниць), у порівнянні з відповідним показником станом на кінець I кварталу 2015 року;

– кількість укладених договорів страхування фінансових ризиків зменшилась на 1 860,3 тис. одиниць (до 462,7 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на кінець I кварталу 2015 року;

– кількість укладених договорів страхування життя збільшилася на 185,1 тис. одиниць (до 256,0 тис. одиниць), в порівнянні з відповідним показником станом на кінець I кварталу 2015 року.

Основні показники автострахування

Динаміка основних показників страхування автотранспорту – страхування наземного транспорту (КАСКО), страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів за внутрішніми договорами (ОСЦПВ) та за міжнародними договорами ("Зелена картка") – наведена в таблиці 10.

Таблиця 10

Динаміка основних показників автострахування за I квартал 2015–2016 рр.

Вид страхування	Показник	Валові страхові премії		Валові страхові виплати		Рівень валових страхових виплат		Темпи приросту	
		І кв. 2015 р.	І кв. 2016 р.	І кв. 2015 р.	І кв. 2016 р.	Станом на 31.03.2015	Станом на 31.03.2016	Валові страхові премії	Валові страхові виплати
		млн. грн.				%		І кв. 2016 р./ І кв. 2015 р.	
Страхування наземного транспорту (КАСКО)	808,4	974,3	484,4	472,1	59,9	48,5	20,5	-2,5	
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ)	615,1	793,5	249,2	328,3	40,5	41,4	29,0	31,7	
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів ("Зелена картка")	229,1	290,5	39,4	96,7	17,2	33,3	26,8	145,4	
Всього	1 652,6	2 058,3	773,0	897,1	46,8	43,6	24,5	16,1	

Згідно з даними таблиці 10, станом на 31.03.2016 обсяг валових страхових премій з автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») зріс на 24,5%, обсяг валових страхових виплат збільшився на 16,1%. При цьому частка

валових страхових премій та валових страхових виплат страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) в автострахованні становить 38,6% та 36,6% (відповідно).

Надходження валових страхових премій при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за I квартал 2016 року збільшилося на 20,5% у порівнянні з аналогічним періодом 2015 року і становило **974,3 млн. грн.**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) обсяг валових страхових премій збільшився на 29,0% і становив **793,5 млн. грн.**

Обсяг валових страхових виплат при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за I квартал 2016 року становив **472,1 млн. грн.**, що на 2,5% менше, ніж за аналогічний період 2015 року; обсяг валових страхових виплат при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) становив **328,3 млн. грн.**, що на 31,7% більше, ніж за аналогічний період 2015 року.

Структура валових страхових платежів та валових страхових виплат у секторі автостраховання представлена на рисунках 10, 11.

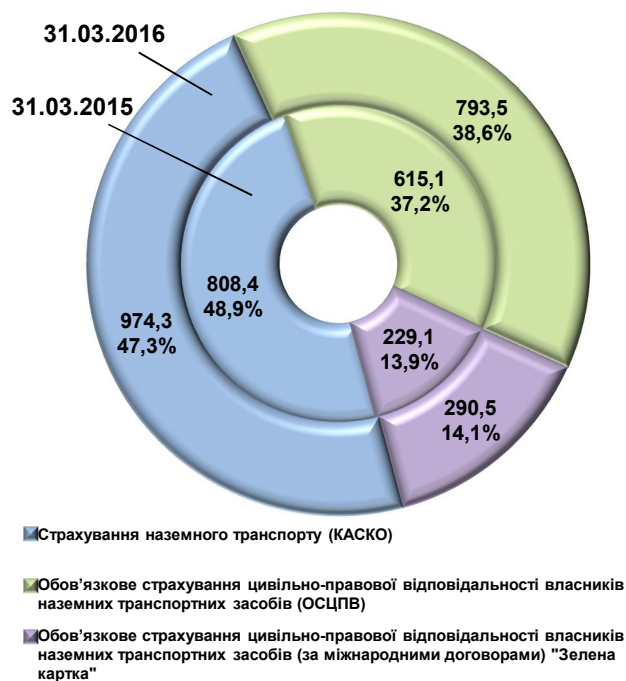

Рис. 10. Структура страхових премій у секторі автостраховання станом на 31.03.2015 та 31.03.2016 (млн. грн.)

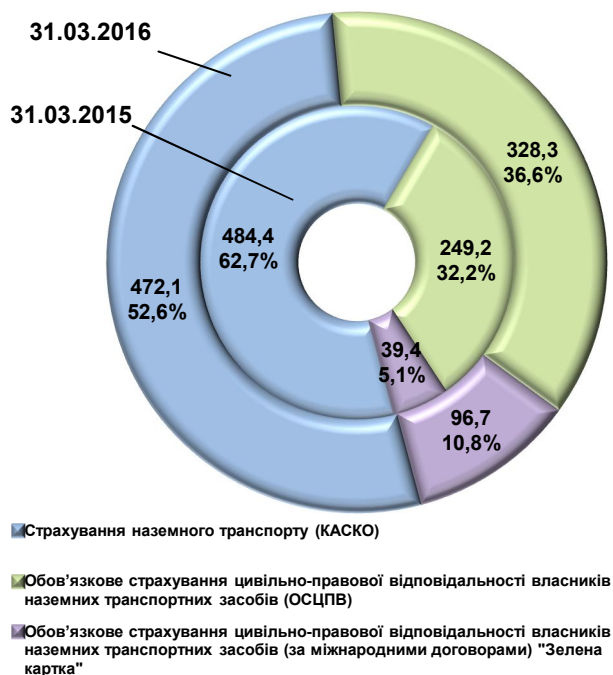

Рис. 11. Структура страхових виплат у секторі автостраховання станом на 31.03.2015 та 31.03.2016 (млн. грн.)

За I квартал 2016 року на 41,8 тис. одиниць (або на 2,6%) зменшилася кількість укладених договорів страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – до **1 579,0 тис. одиниць.**

Рівень валових страхових виплат зі страхування наземного транспорту (КАСКО) станом на 31.03.2016 становив 48,5% (станом на 31.03.2015 – 59,9%), при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – 41,4% (станом на 31.03.2015 – 40,5%).

За підсумками I кварталу 2016 року:

– при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) обсяг чистих страхових премій становив **908,9 млн. грн.**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **756,3 млн. грн.**;

– при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) обсяг чистих страхових виплат становив **466,4 млн. грн.**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **328,2 млн. грн.**

Страхування життя

Валові страхові платежі (премії, внески) при страхуванні життя за I квартал 2016 року становили **661,1 млн. грн.**, що на 41,2% більше, ніж за аналогічний період 2015 року (I квартал 2015 р. – 468,2 млн. грн.).

Структура валових надходжень страхових платежів (премій, внесків) за I квартал 2016 року:

600,6 млн. грн. (або 90,8%) – що надійшли від фізичних осіб;

60,5 млн. грн. (або 9,2%) – що надійшли від юридичних осіб.

За I квартал 2016 року зменшилась кількість застрахованих фізичних осіб на 9,5% або на 410 677 осіб (станом на 31.03.2015 застраховано 4 337 142 фізичні особи, станом на 31.03.2016 – 3 926 465 фізичні особи).

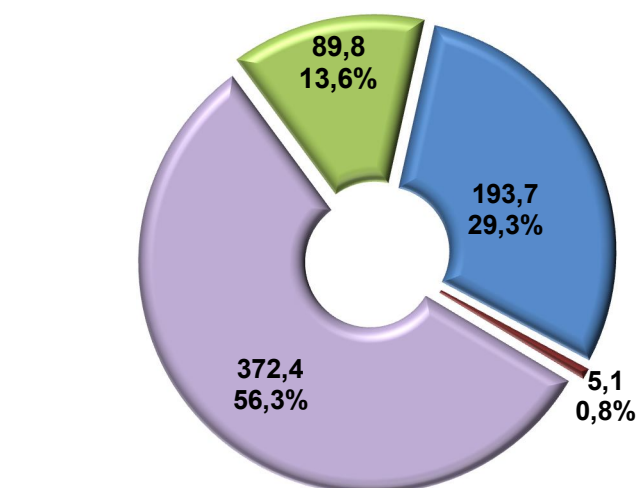
Протягом I кварталу 2016 року застраховано 450 646 фізичних осіб, що на 139,9% або на 262 786 осіб більше проти відповідного періоду 2015 року (за 2015 рік застраховано 187 860 фізичні особи).

Структура валових страхових премій та виплат із страхування життя зображена на рисунках 12 та 13.

Обсяги надходжень валових страхових платежів та валових страхових виплат за 2013 – 2015 рр., I кв. 2016 р. зображено на рис. 14.

Обсяг валових страхових виплат із страхування життя за I квартал 2016 року становив **106,6 млн. грн.¹**, що менше на 46,3% в порівнянні з відповідним періодом 2015 року.

¹ Включаючи страхові виплати у вигляді анuitетів.

- за іншими договорами страхування життя
- за іншими договорами накопичувального страхування
- за договорами страхування життя лише на випадок смерті
- за договорами страхування, якими передбачено досягнення застрахованою особою визначеного договором пенсійного віку

Рис 12. Структура валових страхових премій із страхування життя станом на 31.03.2016 (млн. грн.).

Діаграма не відображає даних страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника недержавного пенсійного фонду у обсязі 0,08 млн.грн. (0,01%)

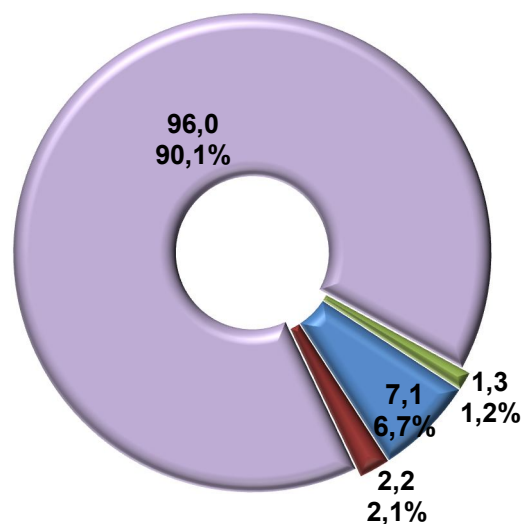

Рис 13. Структура валових страхових виплат із страхування життя станом на 31.03.2016 (млн. грн.).

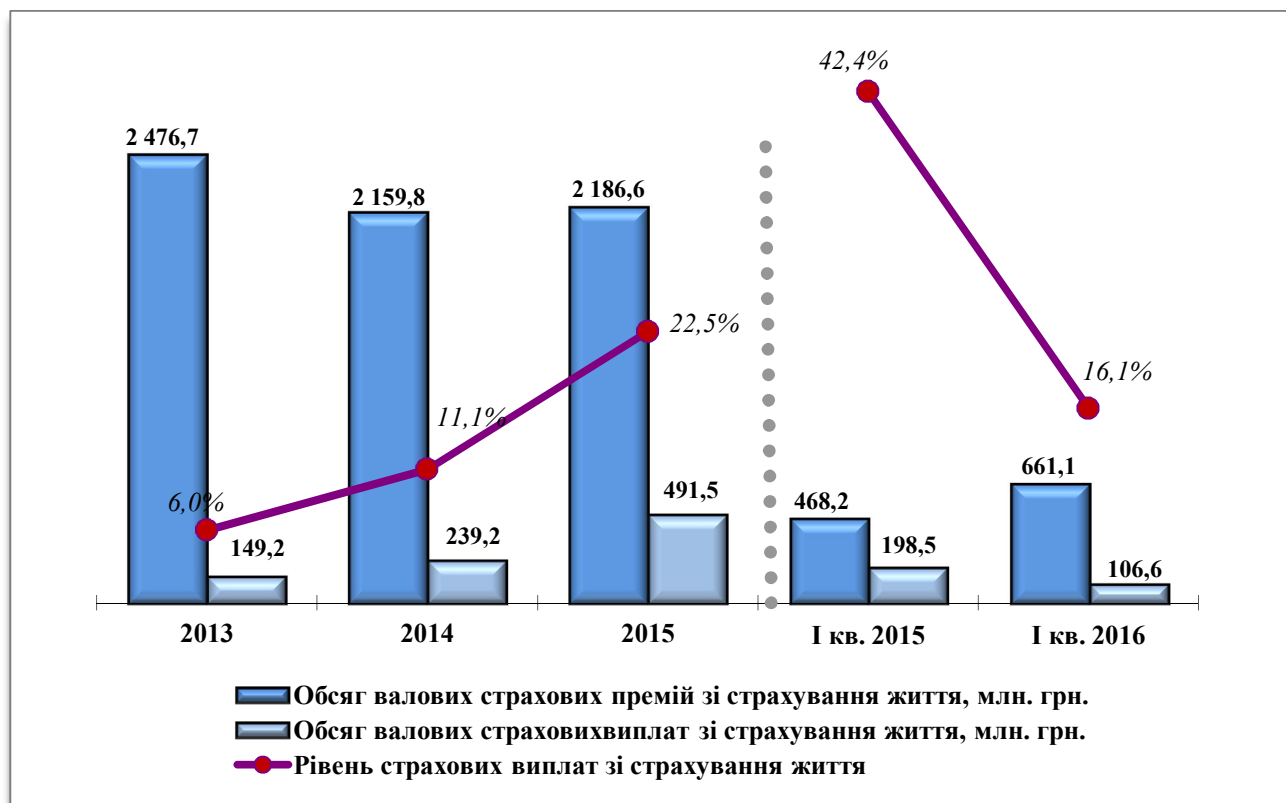

Рис. 14. Динаміка страхових премій та страхових виплат із страхування життя за 2013 – 2015 рр., I кв. 2016 р. (млн. грн.)

Станом на 31.03.2016 величина зміни резервів із страхування життя становила 399,0 млн. грн. (таблиця 11), що на 686,1 млн. грн. менше у порівнянні з аналогічним періодом 2015 року.

Основна частина величини зміни резервів зі страхування життя сформована за іншими договорами накопичувального страхування, а саме 432,4 млн. грн. За іншими договорами страхування життя величина зміни резервів зі страхування життя становить -40,8 млн. грн.

Таблиця 11

Зміна резервів із страхування життя за I квартал 2015–2016 рр.

Показники	I кв. 2015 р.	I кв. 2016 р.	Темпи приросту
	млн. грн.		I кв. 2016 р./ I кв. 2015 р.
Величина зміни резервів із страхування життя, у тому числі, яка відповідає:	1 085,1	399,0	-63,2
інвестиційним доходам, що застосовуються для розрахунку страхових тарифів;	48,6	55,6	14,4
індексації розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за офіційним індексом інфляції;	7,3	11,7	60,3
частині інвестиційного доходу від розміщення коштів резервів із страхування життя, що залишилась після передбачених статтею 9 Закону України "Про страхування" обов'язкових відрахувань в математичні резерви та вирахувань витрат страховика на ведення справи;	68,4	69,3	1,3
загальному обсягу збільшення розмірів страхових сум та (або) страхових виплат (бонусів), які визначено за іншими фінансовими результатами діяльності згідно з договорами страхування, що передбачають участь страхувальника у інвестиційному доході страховика;	37,0	11,7	-68,4
величині зміни розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за договорами страхування, грошові зобов'язання за якими визначено у вільноконвертованій валюті або розрахункових величинах.	160,9	63,8	-60,3

За підсумками I кварталу 2016 року 9 СК "Life" отримали від'ємне значення приросту резервів із страхування життя на загальну суму 33,2 млн. грн., що пов'язано з достроковим розірванням договорів страхування (за підсумками I кварталу 2015 року від'ємне значення задекларували 9 СК "Life" на загальну суму 4,4 млн. грн.). Приріст резервів із страхування життя становив 432,2 млн. грн. Найбільший приріст страхових резервів зі страхування життя (більше 50 млн. грн.) задекларовано трьома страховими компаніями "Life" у розмірах 146,1 млн. грн., 94,2 млн. грн. та 52,4 млн. грн. (33,8%, 21,8% та 12,1% від загального приросту резервів відповідно⁴).

⁴ Від'ємні значення приросту резервів із страхування життя при розрахунку часток не використовувались.

Перестраховування

За договорами перестраховування ризиків за I квартал 2016 року українські страховики (цеденти, перестраховувальники) сплатили часток страхових премій **3 212,6 млн. грн.** (за I квартал 2015 р. – 1 613,1 млн. грн.) (рис. 15), з них:

- перестраховикам-нерезидентам – **1 169,3 млн. грн.** (за I квартал 2015 р. – 515,8 млн. грн.),
- перестраховикам-резидентам – **2 043,3 млн. грн.** (за I квартал 2015 р. – 1 097,3 млн. грн.).

Загальна сума часток страхових виплат, компенсованих перестраховиками, становила **222,9 млн. грн.** (за I квартал 2015 р. – 245,9 млн. грн.), у тому числі компенсовано:

- перестраховиками-нерезидентами – **117,6 млн. грн.** (за I квартал 2015 р. – 224,1 млн. грн.),
- перестраховиками-резидентами – **105,3 млн. грн.** (за I квартал 2015 р. – 21,8 млн. грн.).

Структура вихідного перестраховування за видами страхування станом на 31.03.2016 (млн. грн.) зображена на рисунку 15.

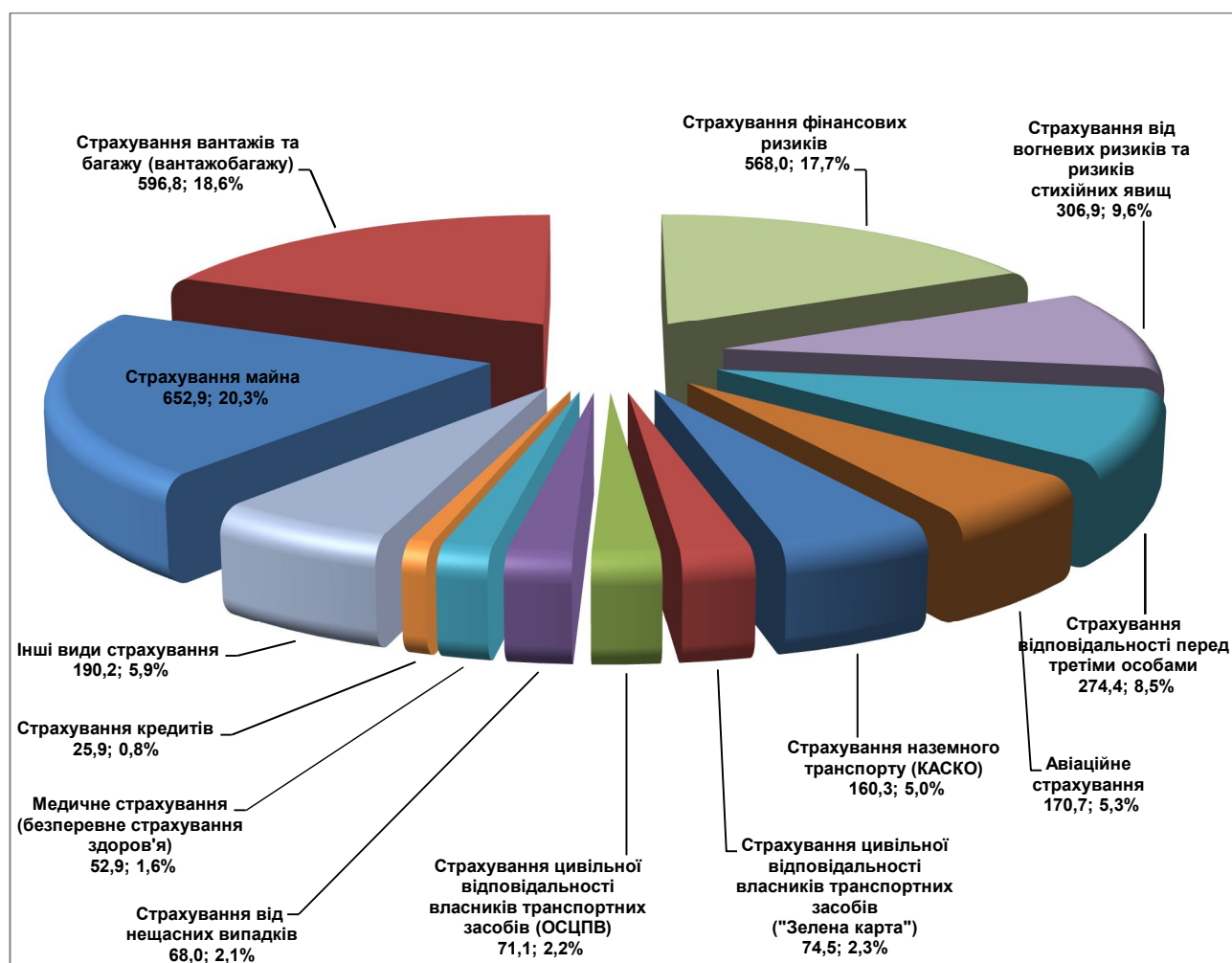

Рис. 15. Структура вихідного перестраховування за видами страхування станом на 31.03.2016 (млн. грн.)

У структурі вихідного перестраховування станом на 31.03.2016 найбільше сплачено часток страхових премій за такими видами страхування, як: страхування майна – **652,9 млн. грн.** (або **20,3%**) (станом на 31.03.2015 – 358,1 млн. грн. (або 22,2%)); страхування вантажів та багажу (вантажобагажу) – **596,8 млн. грн.** (або **18,6%**) (станом на 31.03.2015 – 310,3 млн. грн. (або 19,2%)); страхування фінансових ризиків – **568,0 млн. грн.** (або **17,7%**) (станом на 31.03.2015 – 265,3 млн. грн. (або 16,4%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – **306,9 млн. грн.** (або **9,6%**) (станом на 31.03.2015 – 173,8 млн. грн. (або 10,8%)); страхування відповідальності перед третіми особами – **274,4 млн. грн.** (або **8,5%**) (станом на 31.03.2015 – 66,8 млн. грн. (або 4,1%)); авіаційне страхування – **170,7 млн. грн.** (або **5,3%**) (станом на 31.03.2015 – 105,6 млн. грн. (або 6,5%)); страхування наземного транспорту (КАСКО) – **160,3 млн. грн.** (або **5,0%**) (станом на 31.03.2015 – 123,3 млн. грн. (або 7,6%)).

Страхові премії сплачені на перестраховування станом на 31.03.2016 у порівнянні з відповідним періодом минулого року збільшились на 99,2% або на 1 599,5 млн. грн. Збільшення вихідного перестраховування відбулось майже по всіх видах страхування, окрім страхування кредитів (-54,6%).

У співвідношенні до валових страхових премій частка вихідного перестраховування станом на 31.03.2016 становила 38,8% (станом на 31.03.2015 – 26,5%) (рис. 16).

На збільшення частки вихідного перестраховування за I квартал 2016 року вплинуло збільшення на 946,0 млн. грн. перестраховування в середині країни та збільшення на 653,5 млн. грн. операцій з перестраховування із страховиками-нерезидентами.

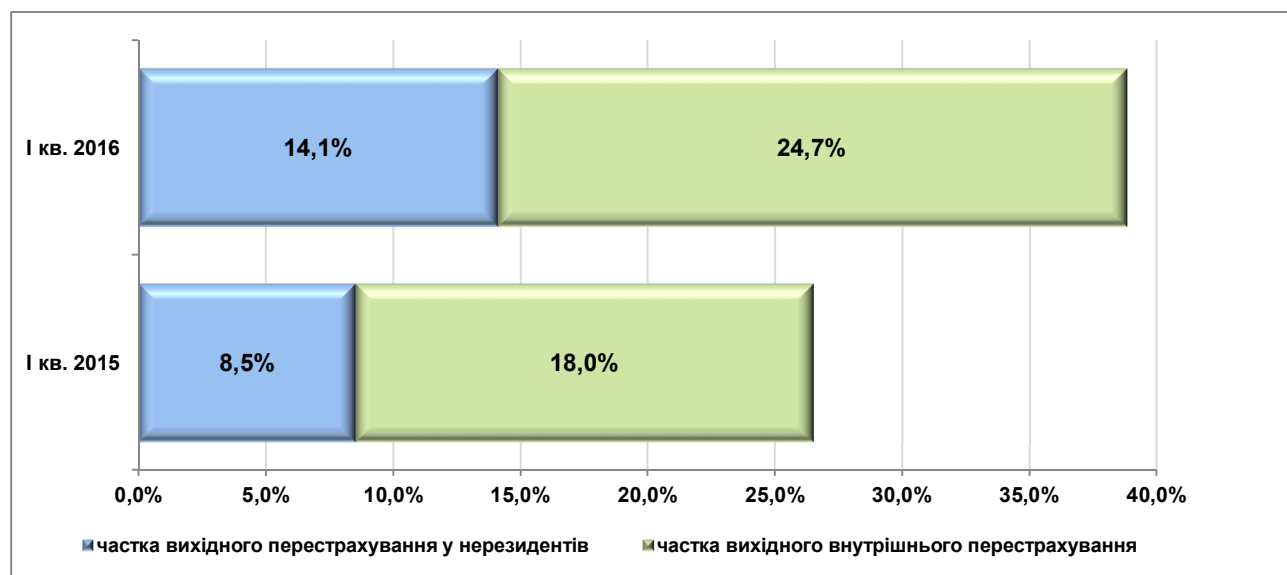

Рис. 16. Частки вихідного перестраховування у співвідношенні до валових страхових премій за I квартал 2015 – 2016 рр.

На рис. 17 представлено структуру перестраховування ризиків у нерезидентів станом на 31.03.2016. Від загальної суми сплачених часток

страхових премій на перестраховування нерезидентам найбільше сплачено до Великобританії – 18,3%, Індії – 13,0%, Німеччини – 12,0%, Китаю – 11,3%, Республіки Корея – 7,6% та Малайзії – 7,5%.

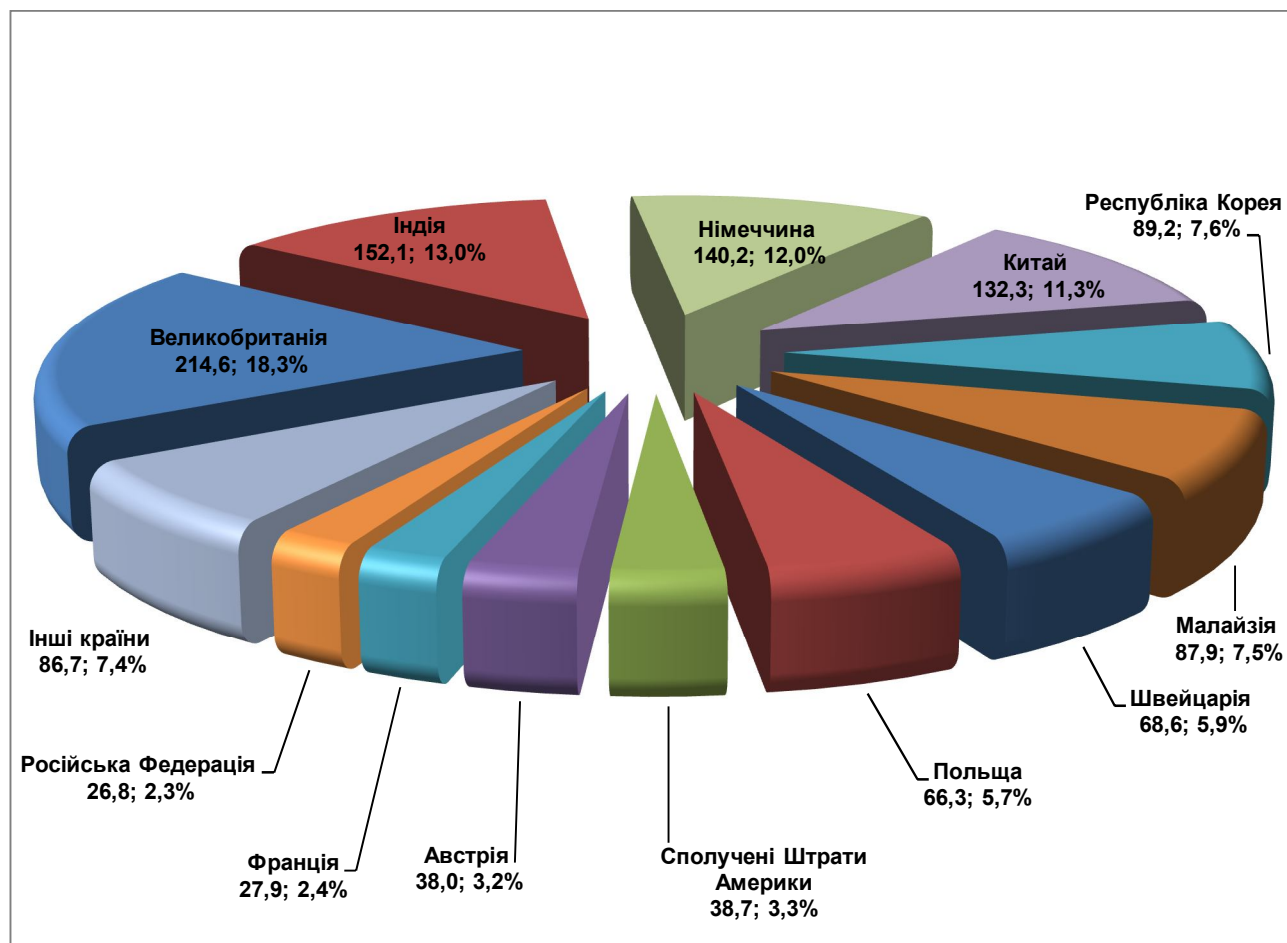

Рис. 17. Частка страхових платежів, яка належить перестраховику-нерезиденту станом на 31.03.2016 (млн. грн.)

Структура вихідного перестраховування станом на 31.03.2016 порівняно з аналогічним періодом 2015 року зазнала змін на користь таких країн, як: Індії (з 1,4% до 13,0%), Китаю (станом на 31.03.2015 відсутні страхові платежі, станом на 31.03.2016 частка даних платежів становила 11,3%), Республіки Корея (з 0,02% до 7,6%), Малайзії (станом на 31.03.2015 відсутні страхові платежі, станом на 31.03.2016 частка даних платежів становила 7,5%), за рахунок зменшення частки страхових платежів Німеччини (з 29,3% до 12,0%), Російської Федерації (з 12,3% до 2,3%) та Швейцарії (з 12,6% до 5,9%).

Структура перестраховування ризиків у нерезидентів станом на 31.03.2016 має такий вигляд:

- Великобританія, займає 18,3% в загальній сумі перестраховування проти 21,4% станом на 31.03.2015. Обсяг перестраховування зріс на 104,0 млн. грн. або на 94,1% (станом на 31.03.2015 – 110,5 млн. грн., станом на 31.03.2016 – 214,6 млн. грн.);
- Індія, займає 13,0% в загальній сумі перестраховування проти 1,4% станом на 31.03.2015. Обсяг перестраховування зріс на

- 145,0 млн. грн. або в 20 разів (станом на 31.03.2015 – 7,2 млн. грн., станом на 31.03.2016 – 152,1 млн. грн.);
- Німеччина, займає 12,0% в загальній сумі перестрахування проти 29,3% станом на 31.03.2015. Обсяг перестрахування зменшився на 10,9 млн. грн. або на 7,2% (станом на 31.03.2015 – 151,1 млн. грн., станом на 31.03.2016 – 140,2 млн. грн.);
 - Китай, займає 11,3% в загальній сумі перестрахування (або 132,3 млн. грн.), в I кварталі 2015 року відсутні страхові платежі по перестраховику-нерезиденту даної країни;
 - Республіка Корея, займає 7,6% в загальній сумі перестрахування проти 0,02% станом на 31.03.2015. Обсяг перестрахування зріс на 89,1 млн. грн. (станом на 31.03.2015 – 0,1 млн. грн., станом на 31.03.2016 – 89,2 млн. грн.);
 - Малайзія, займає 7,5% в загальній сумі перестрахування (або 87,9 млн. грн.), в I кварталі 2015 року відсутні страхові платежі по перестраховику-нерезиденту даної країни;
 - Швейцарія, займає 5,9% в загальній сумі перестрахування проти 12,6% станом на 31.03.2015. Обсяг перестрахування зріс на 3,7 млн. грн. або на 5,7% (станом на 31.03.2015 – 64,9 млн. грн., станом на 31.03.2016 – 68,6 млн. грн.).

Активи страховиків та сформовані страхові резерви

Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2013 – 2015 рр. та I квартал 2016 р. зображена на рис. 18.

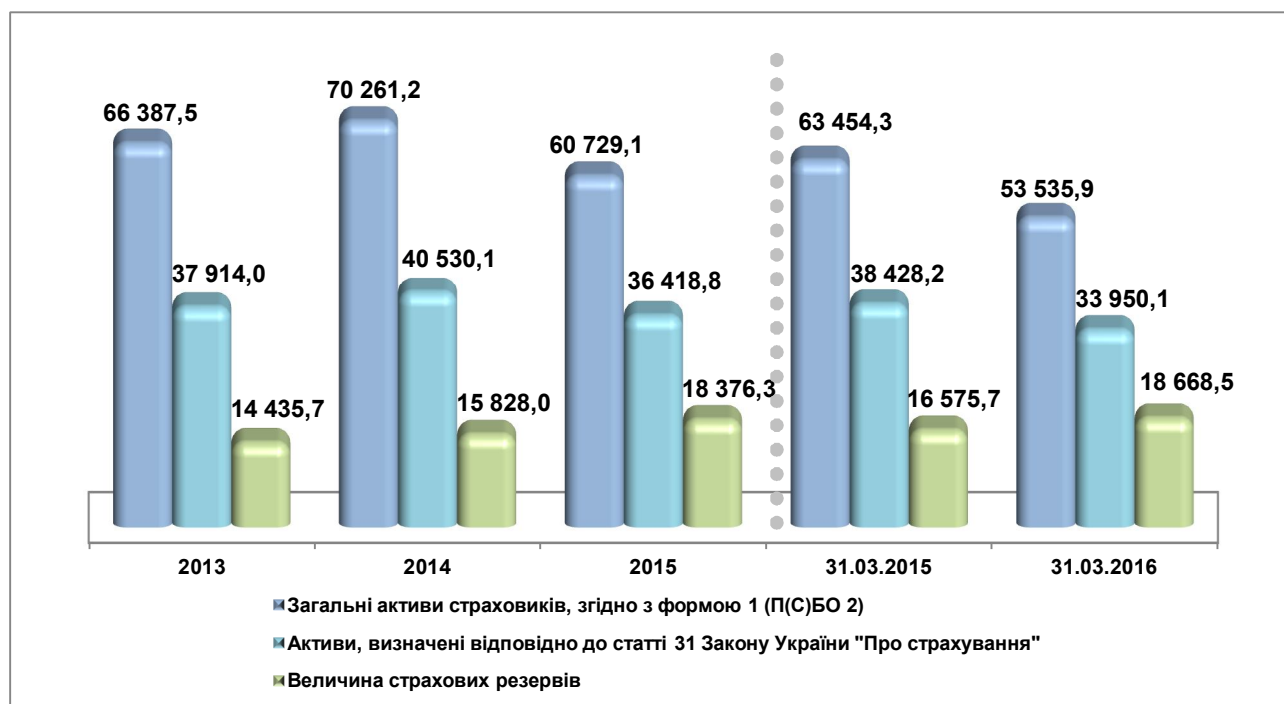

Рис. 18. Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2013–2015 рр. та I квартал 2016 р. (млн. грн.)

Станом на 31.03.2016 обсяг загальних активів страховиків становив **53 535,9 млн. грн.**, що на 15,6% менше в порівнянні з відповідним показником станом на кінець I кварталу 2015 року.

Величина активів, визначених відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування», зменшилась в порівнянні з відповідним показником станом на кінець I кварталу 2015 року на 4 478,1 млн. грн. або на 11,7% та склала 63,4% загальних активів страховиків (станом на 31.03.2015 активи, визначені по статті 31 Закону України «Про страхування» становили 38 428,2 млн. грн., станом на 31.03.2016 – 33 950,1 млн. грн.).

На зменшення загальних активів страховиків (-15,6%) та активів, визначених законодавством для представлення коштів страхових резервів (-11,7%) при збільшенні страхових резервів (+12,6%) вплинули такі чинники: втрата активів пов'язана з анексією Автономної Республіки Крим та веденням бойових дій на сході України; проведення переоцінки активів за справедливою вартістю, призвело до росту страхових резервів.

Структура активів страхових компаній, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування» для представлення страхових резервів (таблиця 12), станом на 31.03.2016 у порівнянні з інформацією станом на 31.03.2015 мала такі зміни:

- на 2 677,8 млн. грн. (або на 28,3%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладками (депозитами), і становив 12 135,7 млн. грн. (або 35,7% від загального обсягу активів);
- на 6 499,5 млн. грн. (або на 42,2%) зменшився обсяг активів, дозволених для представлення акціями, і становив 8 888,1 млн. грн. (або 26,2% від загального обсягу активів);
- на 7,2 млн. грн. (або на 0,2%) зменшився обсяг активів, дозволених для представлення правами вимог до перестраховиків, і становив 3 709,5 млн. грн. (або 10,9% від загального обсягу активів);
- на 6,1 млн. грн. (або на 0,2%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення цінними паперами, що емітуються державою, і становив 3 483,9 млн. грн. (або 10,3% від загального обсягу активів);
- на 461,6 млн. грн. (або на 14,1%) зменшився обсяг активів, дозволених для представлення грошовими коштами на поточних рахунках, і склав 2 804,6 млн. грн. (або 8,3% від загального обсягу активів).

На рис. 19 відображена структура загальних активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів (ст. 31 Закону України «Про страхування»).

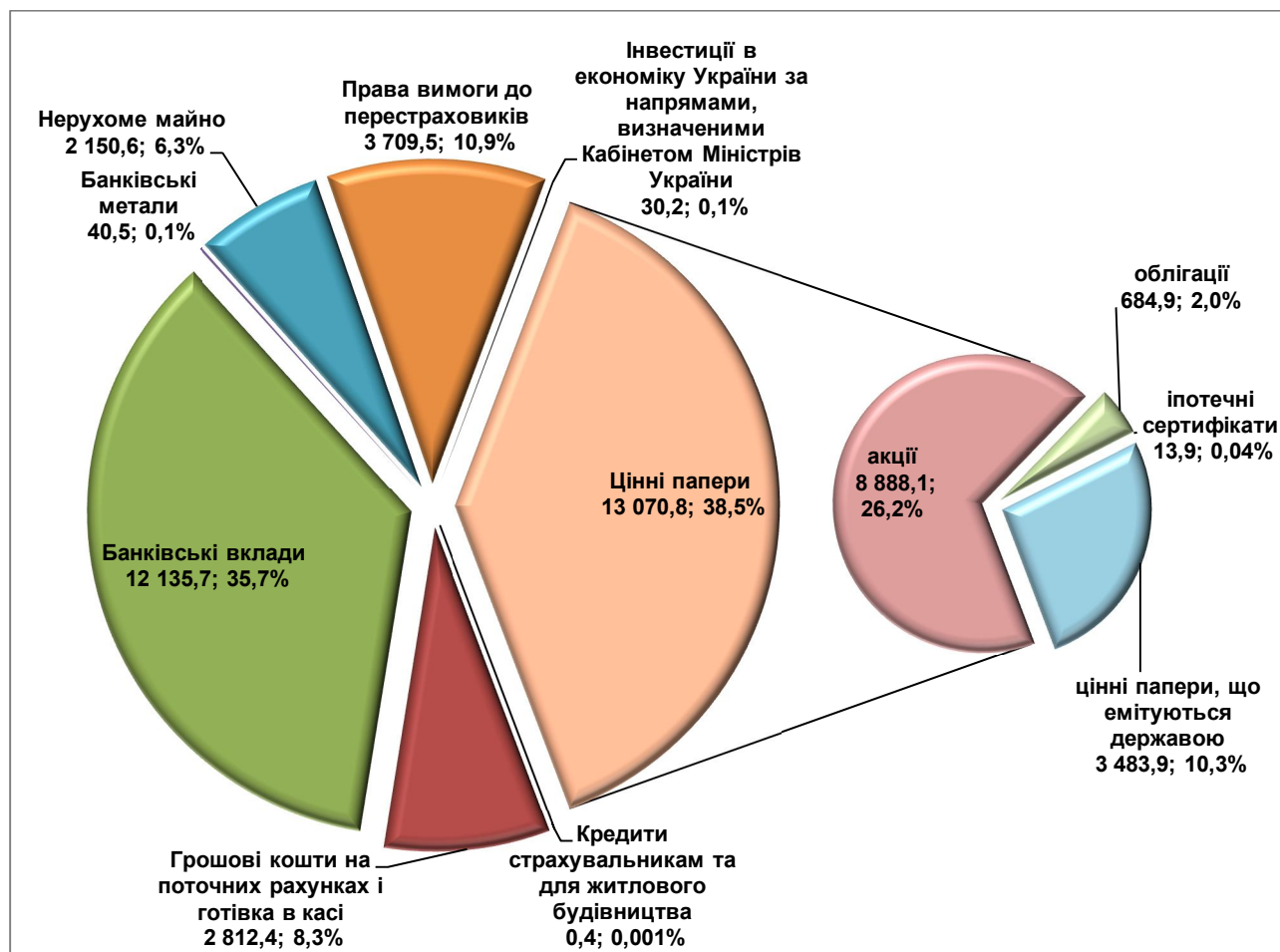

Рис. 19. Структура активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів (ст. 31 Закону України «Про страхування»), станом на 31.03.2016 (млн. грн.)

Розміщення страхових резервів здійснюється згідно зі статтею 31 Закону України «Про страхування», де визначено перелік активів за відповідними категоріями.

Станом на 31.03.2016 обсяг активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів⁵, становив **33 950,1 млн. грн.** (на 4 478,1 млн. грн. менше, ніж на відповідну дату 2015 року), які в розмірі **18 908,5 млн. грн.** використано з метою представлення коштів страхових резервів.

У структурі активів, якими **представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя** (таблиця 13), станом на 31.03.2016 у порівнянні з інформацією станом на 31.03.2015 відбулися такі зміни:

- на 2 256,5 млн. грн. (або на 34,0%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладками (депозитами), і становив 8 893,2 млн. грн. (або 47,0% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя). При цьому, обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладками (депозитами) на поточних рахунках в іноземній валюті збільшився на

⁵ - відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування».

1 296,6 млн. грн. (або на 59,4%) і становив 3 478,9 млн. грн. проти 2 182,3 млн. грн. станом на 31.03.2015;

- на 294,6 млн. грн. (або на 9,8%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення цінними паперами, що емітуються державою, і становив 3 302,5 млн. грн. (або 17,5% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
- на 661,0 млн. грн. (або на 26,0%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення правами вимог до перестраховиків, і становив 3 201,5 млн. грн. (або 16,9% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
- на 220,2 млн. грн. (або на 11,3%) збільшився обсяг грошових коштів на поточних рахунках, і становив 2 176,3 млн. грн. (або 11,5% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
- на 1 387,8 млн. грн. (або на 88,2%) зменшився обсяг активів, дозволених для представлення акціями, і становив 186,1 млн. грн. (або 1,0% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя).

На рис. 20 зображена структура активів, якими представлено кошти страхових резервів станом на 31.03.2016.

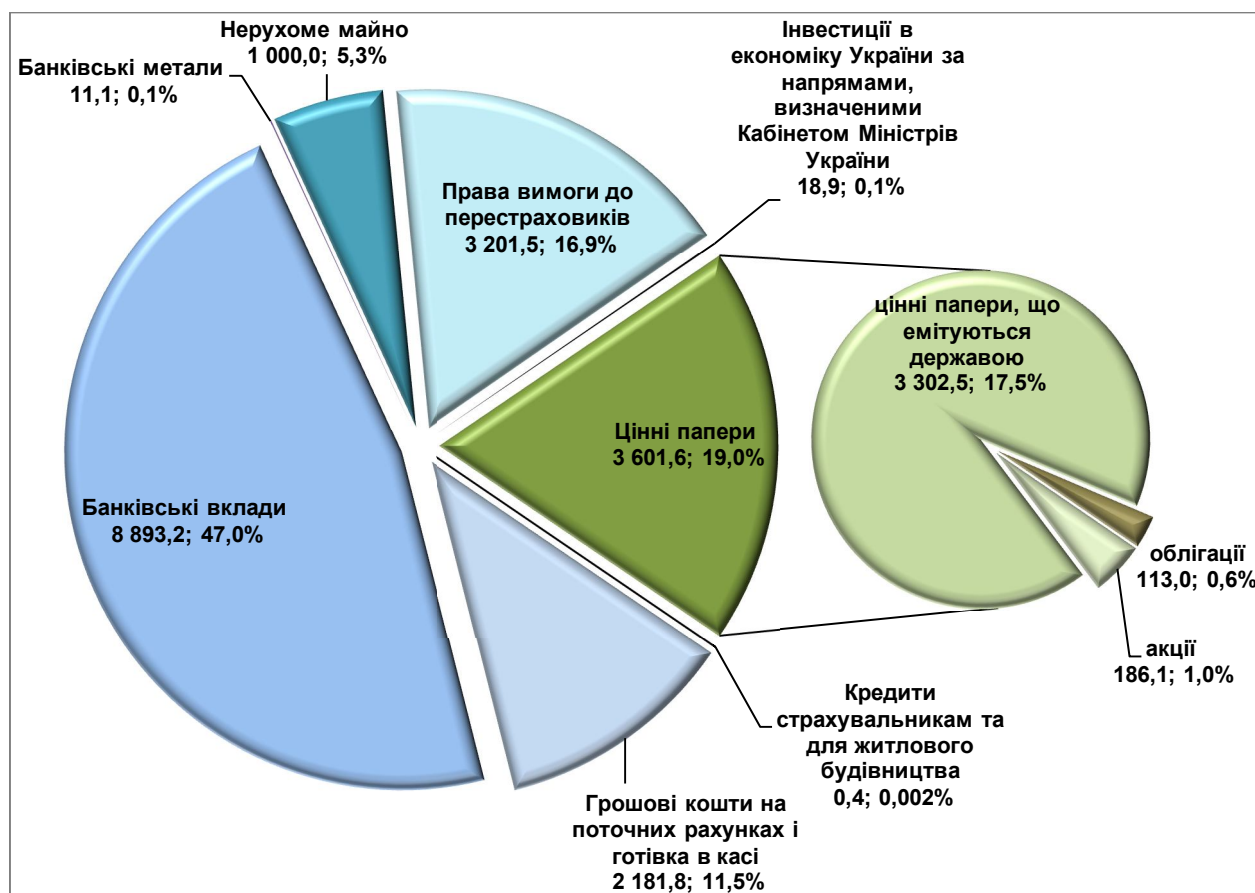

Рис. 20. Структура активів, якими представлено кошти страхових резервів, станом на 31.03.2016 (млн. грн.)

У структурі активів, якими представлені **резерви зі страхування життя** (таблиця 15), станом на 31.03.2016 у порівнянні з інформацією станом на 31.03.2015 відбулися такі зміни:

- на 1 018,5 млн. грн. (або на 37,4%) збільшився коштів у банківських вкладах (депозитах), і становив 3 740,5 млн. грн. (або 52,1% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя). При цьому, обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладками (депозитами) на поточних рахунках в іноземній валюті збільшився на 798,5 млн. грн. (або на 60,7%) і становив 2 113,5 млн. грн. проти 1 315,0 млн. грн. станом на 31.03.2015;
- на 34,6 млн. грн. (або на 1,5%) збільшився обсяг коштів, вкладених у цінні папери, що емітуються державою, і становив 2 346,5 млн. грн. (або 32,7% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя);
- на 181,5 млн. грн. (або на 45,3%) збільшився обсяг грошових коштів на поточних рахунках і становив 582,5 млн. грн. (або 8,1% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя);
- на 250,0 млн. грн. (або на 84,0%) зменшився обсяг коштів, вкладених в акції, і становив 47,7 млн. грн. (або 0,7% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви).

Активи страхових компаній

	Активи страховиків			
	млн. грн.		Структура активів	
	31.03.2015	31.03.2016	31.03.2015	31.03.2016
Загальні активи по балансу	63 454,3	53 535,9	X	X
<i>Категорія активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Активи, визначені ст.31 Закону України «Про страхування», у тому числі:	38 428,2	33 950,1	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	3 266,2	2 804,6	8,5%	8,3%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	1 151,3	700,8	3,0%	2,1%
2) банківські вклади (депозити)	9 457,9	12 135,7	24,6%	35,7%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	2 629,7	3 288,0	6,8%	9,7%
3) банківські метали	52,5	40,5	0,1%	0,1%
4) нерухоме майно	1 959,2	2 150,6	5,1%	6,3%
5) акції	15 387,6	8 888,1	40,0%	26,2%
6) облігації	669,3	684,9	1,7%	2,0%
7) іпотечні сертифікати	413,8	13,9	1,1%	0,04%
8) цінні папери, що емітуються державою	3 477,8	3 483,9	9,1%	10,3%
9) права вимоги до перестраховиків	3 716,7	3 709,5	9,7%	10,9%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	2 156,4	2 813,6	5,6%	8,3%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України *	11,9	30,2	0,03%	0,1%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	9,9	0,4	0,03%	0,0%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	2,0	29,8	0,01%	0,1%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,3	0,3	0,001%	0,001%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,1	0,1	0,0003%	0,0003%
13) готівка в касі	14,6	7,8	0,04%	0,02%

* - Постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 № 1211 «Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів».

Розміщення коштів технічних резервів та резервів зі страхування життя

	Страхові резерви			
	млн. грн.		Структура активів	
	31.03.2015	31.03.2016	31.03.2015	31.03.2016
Сформовані страхові резерви	16 575,7	18 668,5	X	X
<i>Категорії активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя, у тому числі:	17 010,4	18 908,5	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	1 956,1	2 176,3	11,5%	11,5%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	594,2	608,2	3,5%	3,2%
2) банківські вклади (депозити)	6 636,7	8 893,2	39,0%	47,0%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	2 182,3	3 478,9	12,8%	18,4%
3) банківські метали	18,2	11,1	0,1%	0,06%
4) нерухоме майно	833,6	1 000,0	4,9%	5,3%
5) акції	1 573,9	186,1	9,3%	1,0%
6) облігації	424,6	113,0	2,5%	0,6%
7) іпотечні сертифікати	6,7	0,0	0,0%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	3 007,9	3 302,5	17,7%	17,5%
9) права вимоги до перестраховиків	2 540,5	3 201,5	14,9%	16,9%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	1 787,4	2 456,1	10,5%	13,0%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	0,8	18,9	0,005%	0,1%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	0,4	0,4	0,002%	0,002%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,4	18,6	0,002%	0,1%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,3	0,3	0,002%	0,002%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,05	0,1	0,0003%	0,0005%
13) готівка в касі	11,0	5,5	0,1%	0,03%

Розміщення коштів технічних резервів страхових компаній

	Технічні резерви			
	млн. грн.		Структура активів	
	31.03.2015	31.03.2016	31.03.2015	31.03.2016
Сформовані страхові резерви	16 575,7	18 668,5	100,0%	100,0%
- у тому числі технічні резерви	10 287,7	11 434,1	62,1%	61,2
<i>Категорії активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені технічні резерви, у тому числі:	10 721,2	11 723,6	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	1 555,1	1 593,8	14,5%	13,6%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	434,6	383,2	4,1%	3,3%
2) банківські вклади (депозити)	3 914,7	5 152,6	36,5%	44,0%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	867,3	1 365,4	8,1%	11,6%
3) банківські метали	2,4	7,3	0,02%	0,06%
4) нерухоме майно	726,3	830,2	6,8%	7,1%
5) акції	1 276,2	138,4	11,9%	1,2%
6) облігації	118,0	49,1	1,1%	0,4%
7) іпотечні сертифікати	6,7	0,0	0,1%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	696,1	956,0	6,5%	8,2%
9) права вимоги до перестраховиків	2 414,8	2 973,1	22,5%	25,4%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	1 665,0	2 232,4	15,5%	19,0%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	0,1	18,2	0,001%	0,2%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	0,05	0,0	0,0005%	0,0%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,05	18,2	0,0005%	0,2%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
13) готівка в касі	10,8	4,9	0,1%	0,04%

Розміщення коштів резервів зі страхування життя

	Резерви зі страхування життя			
	млн. грн.		Структура активів	
	31.03.2015	31.03.2016	31.03.2015	31.03.2016
Сформовані страхові резерви	16 575,7	18 668,5	100,0%	100,0%
- у тому числі резерви зі страхування життя	6 288,1	7 234,4	37,9%	38,8%
<i>Категорії активів, визначені статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені резерви зі страхування життя, у тому числі:	6 289,2	7 185,0	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	401,0	582,5	6,4%	8,1%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	159,6	224,9	2,5%	3,1%
2) банківські вклади (депозити)	2 722,0	3 740,5	43,3%	52,1%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	1 315,0	2 113,5	20,9%	29,4%
3) банківські метали	15,8	3,8	0,3%	0,1%
4) нерухоме майно	107,4	169,8	1,7%	2,4%
5) акції	297,7	47,7	4,7%	0,7%
6) облігації	306,6	63,9	4,9%	0,9%
7) іпотечні сертифікати	0,0	0,0	0,0%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	2 311,9	2 346,5	36,8%	32,7%
9) права вимоги до перестраховиків	125,7	228,4	2,0%	3,2%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	122,3	223,7	1,9%	3,1%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	0,7	0,8	0,01%	0,01%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	0,4	0,4	0,006%	0,01%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,3	0,4	0,005%	0,01%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,3	0,3	0,005%	0,004%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,05	0,09	0,001%	0,001%
13) готівка в касі	0,2	0,6	0,003%	0,01%